

Causal Factors of School Bank Project, Family and Psychological Immunity Related to Thrift Behaviors of Secondary Students in Bangkok¹

Thanaya Radchapattayakom²
Ngamta Vaninthanon³
Numchai Suppareakchaisakul⁴

Received: March 9, 2012 Accepted: May 22, 2012

Abstract

The objective of this study was to investigate whether causal factors, family, psychological traits and psychological states related to thrift behaviors and why. The participants were 537 Mattayomsuksa 2 students. Interactionism Model was adopted as a conceptual framework. Fourteen Summated Rating Scales were constructed. The reliability of each item ranged from .56 to .87. Six hypotheses were assessed. The data was statistically analyzed by: 1) Three-Way ANOVA 2) The Standard Multiple Regression Analysis and 3) The Canonical Correlation Analysis. Research findings revealed that 1) Students who were members of school bank project had positive attitudes to the project and they also had saving behaviors and support their friends to be thrifty more than their counterparts. 2) Situational factors, psychological traits and psychological states could predict the thrift behaviors. The variables could account for 33.7 to 50%. The highest predictability was revealed among the students with low educated fathers. The variables could account for 43.1 to 58.8% for peer supporting behavior for saving and depositing money. The highest predictability was revealed among the students with low educated mothers. 3) The students with less thrift behavior (at-risk students) were male students and students with low GPA.

Keywords: thrift behavior, school bank project, psychological immunity

¹ Thesis for the Master degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University, Research Report was funded by Srinakharinwirot University

² Graduate Student, Master degree in Applied Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University

³ Associate Professor at Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

⁴ Lecturer at Applied Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านโครงการธนาคารโรงเรียน ครอบครัวและการมีภูมิคุ้มกัน ทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียนระดับ มัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร¹

ธัญญา ราชแพทยาคม²
งามตา วณิชทานนท์³
นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล⁴

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าปัจจัยเชิงสาเหตุด้านโครงการธนาคารโรงเรียน ครอบครัว จิตลักษณะเดิม และจิตลักษณะตามสถานการณ์เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินมากน้อยเพียงใด และเพราะเหตุใด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 537 คน ใช้กรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎี ปฏิสัมพันธ์นิยม เป็นพื้นฐานในการประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนด ตัวแปรเชิงสาเหตุสำคัญกลุ่มต่างๆ ของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แบบวัดเป็นชนิดมาตราประเมินรวมค่า จำนวน 14 แบบวัด แต่ละแบบวัด มีค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง .56 ถึง .87 มีสมมติฐาน 6 ข้อ ใช้สถิติในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ 1) การวิเคราะห์ความแปรปรวน แบบสามทาง 2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐานและ 3) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบแคนอนิกัล ผลวิจัยพบว่า 1) นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนมี เจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย และพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อน ประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้เป็นสมาชิก 2) ตัวแปรเชิงสาเหตุด้านลักษณะสถานการณ์ จิตลักษณะเดิมและจิตลักษณะตามสถานการณ์รวม 12 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายได้ มีปริมาณทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 33.7 ถึง 50.0 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ และ ทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินได้ มีปริมาณทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 43.1 ถึง 58.8 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ และ 3) พบว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมประหยัด และเก็บออมเงินน้อย (กลุ่มเสี่ยง) คือนักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

คำสำคัญ: พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน โครงการธนาคารโรงเรียน ภูมิคุ้มกันทางจิต

¹ ปริญญาบัตรระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดินประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2553

² นิสิตระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ รองศาสตราจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

⁴ อาจารย์ประจำสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

รัฐบาลไทยหลายยุคหลายสมัยส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีการประหยัดเก็บออม ให้ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต (ปราโมทย์ มลคล้า, 2553) และมุ่งเน้นเรื่องการป้องกันแก้ไขปัญหาทางสังคมและการส่งเสริมค่านิยมที่ดีงาม โดยค่านิยมเป้าหมายประการหนึ่งคือการรณรงค์ให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สาขาอาชีพ รู้จักการประหยัดมีการอดออมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่นที่มักจะมีพฤติกรรมการใช้เงินฟุ่มเฟือยในเรื่องสิ่งของเครื่องใช้ที่ไม่จำเป็น หรือซื้อของราคาแพง เช่น มีของเครื่องใช้ที่มียี่ห้อราคาแพง มีเครื่องประดับมากมาย แล้วในที่สุดก็เบื่อง่ายไม่รักษาสิ่งของ ไม่เห็นคุณค่าของสิ่งของที่ซื้อมาไม่ดูแลทะนุถนอม เมื่อของเสียหรือหายก็ซื้อใหม่ และไม่สามารถที่จะมีความยั้งคิดหรือจัดการกับเรื่องการใช้เงินได้ จากพฤติกรรมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยของวัยรุ่นไทยดังกล่าว จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะพัฒนาพฤติกรรมการประหยัดของวัยรุ่น และสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตที่ดีในตัวเพื่อเตรียมพร้อมที่จะเผชิญผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ในกระแสสังคมในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, 2550) ซึ่งทำได้โดยอาศัยกระบวนการถ่ายทอดจากครอบครัว โรงเรียนและสื่อมวลชนเป็นหลักจะทำให้วัยรุ่นนำคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามรวมทั้งแบบอย่างที่ดีที่ตนได้รับรู้จากการถ่ายทอดไปใช้ในการสร้างเอกลักษณ์ของตนเองและใช้ในการแสดงพฤติกรรมดีงามอันเหมาะสมต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540) การปลูกฝังให้บุคคลเป็นคนที่มีความประพฤติดี ควรเริ่มปลูกฝังในช่วงวัยที่เหมาะสม คือช่วงวัยเด็กไปจนถึงวัยรุ่น ซึ่งบิดามารดา และครูอาจารย์ เป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับเด็กมาก เป็นบุคคลที่คอยช่วยเหลือ

เกื้อหนุน ดูแลเอาใจใส่เด็ก อบรมสั่งสอน ถ่ายทอดค่านิยมพฤติกรรมที่ดีงามให้กับเด็กตลอดเวลา การปลูกฝังให้เด็กมีพฤติกรรมประหยัดนั้น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และศาสนามีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดพฤติกรรมประหยัดให้กับเด็กมาโดยตลอด ดังนั้นการพัฒนากิจการประหยัดจึงควรเริ่มจากที่บ้าน เมื่อไปโรงเรียนก็สอดแทรกจริยธรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้อีกทางหนึ่ง และสถาบันศาสนาก็มีส่วนในการเสริมสร้างพฤติกรรมประหยัดให้เด็กเช่นกัน ซึ่งการพัฒนาพฤติกรรมประหยัดของวัยรุ่นจะต้องพัฒนาคุณลักษณะทางจิตที่จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ดีด้วย (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2540)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้รูปแบบทฤษฎีปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็นกรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารและกำหนดปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมการประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาว่ามีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวนักเรียนประการใดบ้างที่เกี่ยวข้อง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินในปริมาณมากถึงน้อยแตกต่างกัน และเพราะเหตุใด เพื่อเป็นข้อมูลแก่ครู ผู้ปกครองและนักพัฒนาที่เกี่ยวข้องในการวางแผนและดำเนินการปลูกฝัง อบรม หรือเสริมสร้างเยาวชนวัยเดียวกันนี้ให้มีพฤติกรรมการประหยัดและเก็บออมเงินเพิ่มขึ้น ซึ่งคาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืนต่อไป

จุดประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบว่า นักเรียนที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

มีจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องและพฤติกรรมการประหยัด และเก็บออมเงินต่างกันหรือไม่เพราะเหตุใด

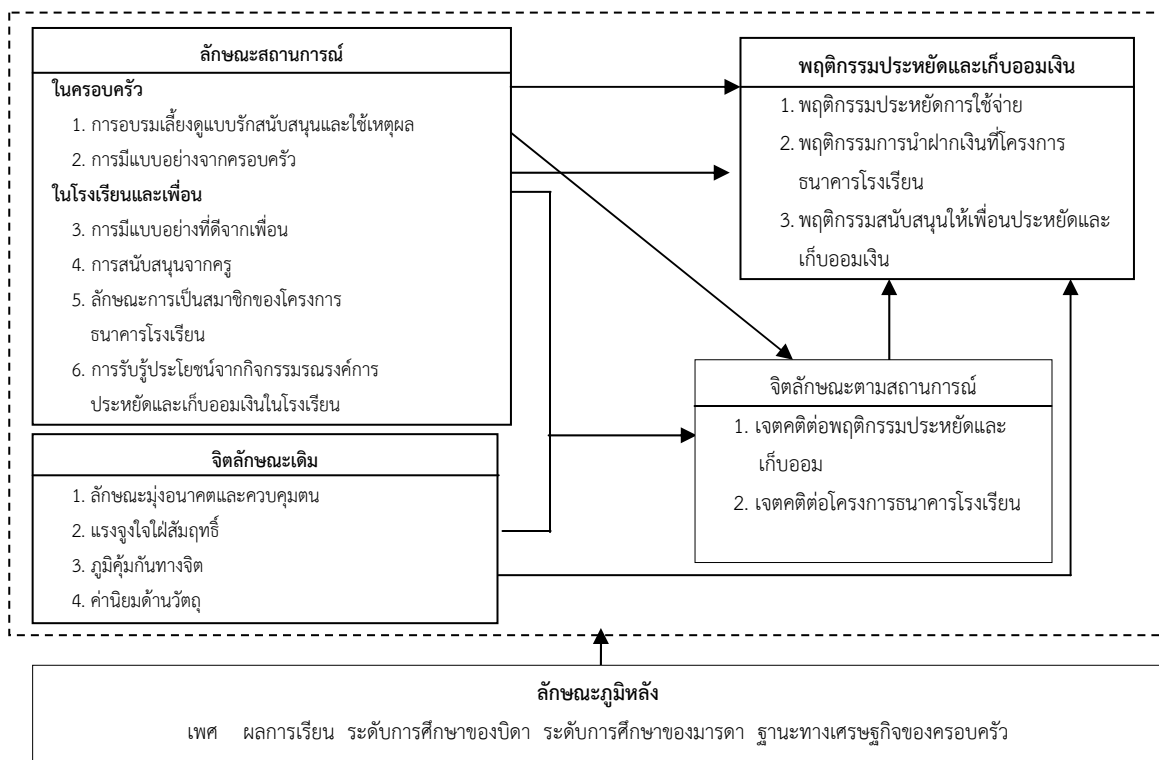
2. เพื่อค้นหาตัวทำนายสำคัญและปริมาณ การทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินใน นักเรียนประเภทต่างๆ

3. เพื่อศึกษาประเภทของนักเรียนที่มี พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินน้อยและปัจจัย เชิงเหตุที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบทฤษฎี ปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism model) เป็น กรอบแนวคิดในการประมวลเอกสารเพื่อกำหนด ตัวแปรสาเหตุของพฤติกรรมแบบสหวิชาการ

ประกอบด้วยตัวแปรเชิงเหตุสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มลักษณะสถานการณ์ กลุ่มจิตลักษณะเดิมและ กลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ในการวิจัยเรื่องนี้ ได้ศึกษาสาเหตุทางจิตลักษณะโดยนำตัวแปรจาก ทฤษฎีตันไม้จริยธรรม (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2543) มาศึกษาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรม ประหยัดและเก็บออมเงิน ในที่นี้ขอนำเสนอผลที่ เกี่ยวข้อง 2 จาก 3 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรม ประหยัดการใช้จ่าย และพฤติกรรมสนับสนุนให้ เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน เนื่องจากผลที่ได้ จากพฤติกรรมทั้ง 2 มีความเด่นชัดมาก ทั้งนี้ผู้วิจัย ได้กำหนดกรอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ ศึกษาไว้ในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน ได้รับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินมาก และมีลักษณะ มุ่งอนาคตและควบคุมตนสูง มีเจตคติที่ดีต่อ

การประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่า มีเจตคติที่ดี ต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมากกว่า หรือเป็นผู้มี พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แต่ละด้านใน 3 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคาร

โรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) มากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2. นักเรียนที่เห็นแบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงินจากครอบครัวมาก เห็นแบบอย่างการประหยัดและเก็บออมเงินจากเพื่อนมาก และมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง เป็นผู้มีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมมากกว่า มีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมากกว่า หรือเป็นผู้มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แต่ละด้านใน 3 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) มากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม

3. นักเรียนหญิง มีผลการเรียนสูง และมารดามีการศึกษาสูง เป็นผู้มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แต่ละด้านใน 3 ด้าน (ได้แก่ พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) มากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม

4. ตัวทำนายชุดที่ 3 ประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ (ลักษณะสถานการณ์ 6 ตัวแปร) ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 (จิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร) รวม 10 ตัวแปร สามารถทำนายเจตคติต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินของนักเรียน หรือเจตคติต่อโครงการธนาคารโรงเรียนได้มากกว่าเมื่อใช้ตัวทำนายชุดหนึ่งชุดใดเพียงลำพัง โดยกำหนดเกณฑ์ความแตกต่างของปริมาณการทำนายตั้งแต่ร้อยละ 5 ขึ้นไป

5. ตัวทำนายชุดที่ 3 ประกอบด้วย ตัวทำนายชุดที่ 1 คือ (ลักษณะสถานการณ์ 6 ตัวแปร) ร่วมกับตัวทำนายชุดที่ 2 (จิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร) และตัวทำนายชุดที่ 4 (จิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร) ได้แก่ เจตคติต่อพฤติกรรมประหยัดและ

เก็บออม เจตคติต่อโครงการธนาคารโรงเรียน) รวม 12 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินแต่ละด้านใน 3 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) ได้มากกว่าเมื่อใช้ตัวทำนายจากชุด 3 หรือชุด 4 เพียงชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง โดยกำหนดเกณฑ์ความแตกต่างของปริมาณการทำนายตั้งแต่ 5% ขึ้นไป

6. ตัวแปรในกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 6 ตัวแปร กลุ่มจิตลักษณะเดิม 4 ตัวแปร และกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ตัวแปร รวม 12 ตัวแปร สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน ทั้ง 3 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) พร้อมๆ กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 1 ตัวแปรสำคัญ นิยาม และคุณภาพของเครื่องมือวัด

ตัวแปร	นิยาม	จำนวน ข้อ	พิสัยค่า r รายชื่อ	คุณภาพด้าน ความเชื่อมั่น Coefficients
พฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่าย	การปฏิบัติของนักเรียนในการใช้จ่ายโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดจากการใช้จ่าย และเป็นการใช้จ่ายในสิ่งที่เหมาะสมแก่ สถานภาพและความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	10	.27 ถึง .65	.80
พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อน ประหยัดและเก็บออมเงิน	การที่นักเรียนส่งเสริมสนับสนุนเพื่อนให้ประหยัดและเก็บออมเงินด้วยการกระทำ 3 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านอารมณ์ สนับสนุนด้านการให้ข้อมูล ข่าวสาร และสนับสนุนด้านวัตถุสิ่งของ	10	.14 ถึง .41	.60
การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรม รณรงค์การประหยัดและเก็บออม เงินในโรงเรียน	มีความหมายใน 2 มิติ 1. หมายถึงการที่นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น เพื่อรณรงค์ให้ประหยัดและเก็บออมเงิน 2. หมายถึงการรับรู้ประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม	12	.26 ถึง .72	.89
ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน	การที่นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการคาดการณ์ไกล เล็งเห็น ความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นภายในภาคหน้า รวมทั้งความสามารถในการ ยับยั้งตนเองให้รู้จักการอดได้รอได้ เพื่อรอรับผลประโยชน์ที่ดีกว่าหรือสำคัญ กว่าที่จะมาในอนาคต	10	.33 ถึง .56	.77
ภูมิคุ้มกันทางจิต	การที่นักเรียนมีความพร้อมทางการรู้การคิดแรงจูงใจและวุฒิภาวะทางอารมณ์ สูงพอที่จะจัดการกับสถานการณ์ย่ำแย่ หรือการปลุกปั่นโจมตีจากบุคคลอื่นที่ มุ่งสร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความคิดหรือเจตคติ ด้วยจิตลักษณะที่ แข็งแกร่งและความสามารถในการเตรียมตนหลายด้าน	45	.13 ถึง .61	.88
เจตคติต่อพฤติกรรมประหยัด และเก็บออมเงิน	การที่นักเรียนรับรู้พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน คำนึงถึงคุณค่าของ พฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินโดยการตระหนักเห็นโทษ หรือประโยชน์ที่ เกี่ยวข้องกับการประหยัดและเก็บออมเงินในด้านต่างๆ และพร้อมที่จะแสดง พฤติกรรมต่อการประหยัดและเก็บออมเงินตามความรู้สึกประเมินค่าของตนเอง	15	.33 ถึง .66	.86
เจตคติต่อโครงการธนาคาร โรงเรียน	การที่นักเรียนรับรู้ว่าการมีโครงการธนาคารในโรงเรียนมีประโยชน์หรือโทษ เพียงใด เกิดความรู้สึกชอบพอใจในโครงการธนาคารโรงเรียน หรือไม่ชอบ ไม่พอใจ และมีความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมสนับสนุนหรือคัดค้านกระทำ กิจกรรมต่างๆ ของโครงการธนาคารโรงเรียนเพียงใด	10	.51 ถึง .67	.88

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรในการศึกษา คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2553 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีธนาคารออมสินในโรงเรียนมาแล้วอย่างน้อย 3 ปี และเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนสูง (นักเรียนเข้าร่วมการเป็นสมาชิกของธนาคารโดยมีสมุดบัญชีเงินฝากกับธนาคารโรงเรียนในอัตราส่วนตั้งแต่ร้อยละ 60 ขึ้นไป) จำนวน 2 โรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนต่ำ

จำนวน 2 โรงเรียน ได้จากการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) แบ่งเป็นนักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนจำนวน 265 คน และนักเรียนที่ไม่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนจำนวน 272 คน นักเรียนหญิงจำนวน 311 คน นักเรียนชาย 226 คน รวมเป็นนักเรียนที่ศึกษาจำนวน 537 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวัดตัวแปรหลักที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นประเภทมาตราประเมินรวมค่า (Summated rating scale) มีจำนวนทั้งสิ้น 14

ฉบับ แบ่งเป็นแบบวัดกลุ่มตัวแปรตาม 3 ฉบับ กลุ่มตัวแปรลักษณะสถานการณ์ จำนวน 5 ฉบับ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะเดิม จำนวน 4 ฉบับ กลุ่มตัวแปรจิตลักษณะตามสถานการณ์ จำนวน 2 ฉบับ และแบบสอบถามลักษณะชีวสังคมและภูมิหลัง ของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ได้แก่ ลักษณะการเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินใน

โรงเรียน และการมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน ปรากฏผลดังนี้

1.1 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเจตคติต่อโครงการธนาคารโรงเรียนพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัวแปรพร้อมกันพบว่า คะแนนเจตคติต่อโครงการธนาคารโรงเรียนแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียน และการมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาสูง (ตาราง 2)

ตาราง 2 ภาพรวมผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง เพื่อพิสูจน์ในสมมติฐานที่ 1

กลุ่ม	จำนวน (คน)	เจตคติต่อโครงการ ธนาคารโรงเรียน		พฤติกรรมประหยัดการ ใช้จ่าย		พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัด และเก็บออมเงิน		
		ค่าเอฟ		ค่าเอฟ		ค่าเอฟ		
		กxชxค	ก	ชxค	ก	กxช	ชxค	ก
รวม	537	<1	9.18**	3.57	<1	<1	2.45	3.87*
เพศหญิง	311	<1	7.31**	2.77	<1	4.28*	<1	9.58**
เพศชาย	226	<1	1.94	<1	<1	6.01*	4.01*	<1
ผลการเรียนต่ำ	238	<1	6.48*	4.65*	<1	<1	3.21	1.47
ผลการเรียนสูง	299	<1	2.89	<1	<1	<1	<1	2.48
การศึกษาบิดาต่ำ	230	1.37	<1	5.14*	1.24	<1	1.49	<1
การศึกษาบิดาสูง	292	5.60*	10.68**	<1	<1	<1	<1	3.32
การศึกษามารดาต่ำ	154	<1	1.17	5.30*	<1	<1	<1	3.38
การศึกษามารดาสูง	372	<1	7.08**	<1	<1	<1	2.14	<1
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ	291	2.14	4.89*	5.18*	2.16	<1	1.58	1.86
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูง	229	<1	1.44	<1	<1	<1	<1	1.20

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

หมายเหตุ ตัวแปร ก หมายถึง ลักษณะการเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน

ช หมายถึง การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์ฯ

ค หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน

จากผลการศึกษาจึงสรุปได้ว่า การเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์ฯ มาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูง ทำให้นักเรียน

เป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียน มากมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย และมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม

2. จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสามทาง ได้แก่ เพศ ผลการเรียนและการศึกษาของมารดา ปรากฏผลดังนี้

2.1 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายพบว่าคะแนนพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว แต่เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่าคะแนนพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ เพศ และผลการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากกว่านักเรียนชายค่าเฉลี่ย 44.37 และ 42.09 ตามลำดับ และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากกว่านักเรียนที่

ผลการเรียนต่ำค่าเฉลี่ย 44.37 และ 42.08 ตามลำดับ (ตาราง 3 ตอนที่ 2)

2.2 จากการวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน พบว่าคะแนนพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน ไม่แปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละ 3 ตัว หรือที่ละ 2 ตัว แต่เมื่อพิจารณาตามตัวแปรอิสระที่ละตัว พบว่าคะแนนพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินแปรปรวนไปตามปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระที่ละตัว คือ เพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อน ประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนชายค่าเฉลี่ย 40.28 และ 38.22 ตามลำดับ (ตาราง 3 ตอนที่ 2)

ตาราง 3 ภาพรวมผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนสามทาง เพื่อพิสูจน์สมมติฐานที่ 3

กลุ่ม	จำนวน (คน)	ค่าเอฟ							% ทำนาย
		เพศ (ก)	ผลการเรียน (ข)	การศึกษาของมารดา (ค)	กxข	กxค	ขxค	กxขxค	
พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย	526	8.42**	8.44**	2.33	1.62	<1	<1	<1	5.6
พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน	526	11.39**	1.53	1.80	<1	<1	<1	<1	3.7

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

หมายเหตุ ตัวแปร ก หมายถึง เพศ ข หมายถึง ผลการเรียน ค หมายถึง การศึกษาของมารดา

ตาราง 3 ตอนที่ 2

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินตัวแปรในกลุ่มจิตลักษณะตามสถานการณ์ จิตลักษณะเดิม และลักษณะสถานการณ์	
		กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยสูง	กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย	เพศ	หญิง = 44.37	ชาย = 42.09
	ผลการเรียน	สูง = 44.37	ต่ำ = 42.08
พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน	เพศ	หญิง = 40.28	ชาย = 38.22

จากผลการศึกษาจึงสรุปได้ว่า นักเรียนหญิง มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมาก และมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่มีผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมาก นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ

3. จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบมาตรฐาน ปรากฏผลดังนี้

3.1 เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ แบบมาตรฐานพบว่า ตัวทำนายชุดที่ 5 คือ ชุดที่ 3 และชุดที่ 4 รวมกัน 12 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายได้ระหว่างร้อยละ 33.7 ถึง ร้อยละ 50.0 ยังพบอีกว่า ปริมาณการทำนายชุดรวม 12 ตัวทำนาย สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย ได้มากกว่าชุดอื่นที่มีค่าเปอร์เซ็นต์ทำนายลำดับรองลงมาได้มากกว่า ร้อยละ 5 พบว่ามีเพียงกลุ่มย่อยเดียว คือ นักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ โดยมีเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างเท่ากับ ร้อยละ 5.1 (ตาราง 4)

3.2 เมื่อนำคะแนนพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน พบว่า ตัวทำนายชุดที่ 5 คือ ชุดที่ 3 และชุดที่ 4 รวมกัน 12 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินได้โดยปริมาณการทำนายอยู่ระหว่างร้อยละ 43.1 ถึง ร้อยละ 58.8 ยังพบอีกว่า ปริมาณการทำนายชุดรวม 12 ตัวทำนายสามารถทำนายพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินได้มากกว่าชุดอื่นที่มีค่าเปอร์เซ็นต์ทำนายลำดับรองลงมา ได้มากกว่าร้อยละ 5 ในกลุ่มรวม และทุกกลุ่มย่อยโดยมีเปอร์เซ็นต์ความแตกต่างอยู่ระหว่างร้อยละ 5.4 ถึงร้อยละ 9.2 โดยกลุ่มที่มีเปอร์เซ็นต์แตกต่างมากที่สุด คือ กลุ่มนักเรียน

ที่มีระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูง (ตาราง 4)

สรุปได้ว่าเมื่อใช้ตัวทำนายจากชุดที่ 5 รวม 12 ตัวแปร สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินแต่ละด้าน ใน 3 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงิน ที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) ได้มากกว่าเมื่อใช้ตัวทำนายจากชุด 3 หรือชุด 4 เพียงชุดใดชุดหนึ่งเพียงลำพัง

ตาราง 4 ภาพรวมผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน สมมติฐานที่ 5

กลุ่ม	จำนวน (คน)	พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย			พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน		
		ชุดที่ 5: ชุดรวม (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12)			ชุดที่ 5: ชุดรวม (1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12)		
		% ทำนาย	ตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ	% แตกต่าง	% ทำนาย	ตัวทำนายที่มี นัยสำคัญ	% แตกต่าง
รวม	537	41.1	2,11,9,7,6,4,8,12	2.7	51.1	11,12,6,9,10,5,1	6.7*
เพศหญิง	311	47.4	11,9,2,7,3,4,12	3.8	57.4	11,9,5,1	6.9*
เพศชาย	226	36.9	2,11,6,8	1.3	43.1	12,6,2,10	6.5*
ผลการเรียนต่ำ	238	33.7	2,9,11,3	1.6	48.7	11,6	6.2*
ผลการเรียนสูง	299	46.7	2,11,7	2.7	53.7	11,12,10,6,2,5,1	8.0*
การศึกษาปีต่ำ	230	50.0	11,2,9,4,12	5.1*	58.2	11,9	8.1*
การศึกษาปีสูง	292	39.0	2,7,11,8	1.4	46.1	11,12,10,6,2,1	7.4*
การศึกษามารดาต่ำ	154	49.8	9,2,10,4	1.1	58.8	11,9,5	5.4*
การศึกษามารดาสูง	372	40.8	2,11,7,9,6,12	3.7	50.4	11,12,2,6,10,1	5.4*
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ	291	43.8	2,11,9,10,6	2.6	50.0	11,6	5.4*
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูง	229	40.1	2,7,11,3	1.6	56.5	11,12,2,6,8,10,1	9.2*

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

หมายเหตุ ตัวทำนาย **ลักษณะสถานการณ์** ได้แก่ 1 หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล 2 หมายถึง การมีแบบอย่างจากครอบครัว 3 หมายถึง การมีแบบอย่างจากเพื่อน 4 หมายถึง การสนับสนุนจากครู 5 หมายถึง ลักษณะการเป็นสมาชิกของโครงการธนาคารโรงเรียน 6 หมายถึง การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียน **จิตลักษณะเดิม** ได้แก่ 7 หมายถึง ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตน 8 หมายถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 9 หมายถึง ภูมิคุ้มกันทางจิต 10 หมายถึง ค่านิยมด้านวัตถุ **จิตลักษณะตามสถานการณ์** ได้แก่ 11 หมายถึง เจตคติต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม 12 หมายถึง เจตคติต่อโครงการธนาคารโรงเรียน

4. เพื่อแสดงภาพรวมของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกลุ่มต่างๆ 12 ตัวแปร กับตัวแปรพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินแต่ละด้านใน 3 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียน พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) พร้อมๆ กัน ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีสหสัมพันธ์แคนอนิคัล

จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิคัลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปรกับชุดตัวแปรพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน 3 ตัวแปร พบผลในกลุ่มรวมว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3 คู่ (จำนวนคู่ความสัมพันธ์ตัวแปรแคนอนิคัลขึ้นอยู่กับจำนวนตัวแปรตาม ในที่นี้งานวิจัยนี้มีจำนวนตัวแปรตามย่อย 3 ตัวแปร จึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างคู่ตัวแปรแคนอนิคัลสูงสุดจำนวน 3 คู่) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 3 เท่ากับ .67, .41 และ .20 ตามลำดับ ปริมาณการทำนายเรียงจากคู่ที่ 1 ถึง 3 ร้อยละ 76.96, 19.00 และ 4.04 ตามลำดับ และพบความสัมพันธ์แคนอนิคัลในคู่ที่ 1 และ 2 (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .001 ในทุกกลุ่มย่อย (ตาราง 5)

ตาราง 5 ภาพรวมผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิคัล เพื่อพิสูจน์ในสมมติฐานที่ 6

กลุ่ม	จำนวน (คน)	สมมติฐานที่ 6					
		ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิคัล คู่ที่ 1		ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิคัล คู่ที่ 2		ค่าสหสัมพันธ์แคนอนิคัล คู่ที่ 3	
		สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ปริมาณการ ทำนาย (ร้อยละ)	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ปริมาณการ ทำนาย (ร้อยละ)	สัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์	ปริมาณการ ทำนาย (ร้อยละ)
รวม	537	.67***	76.96	.41***	19.00	.20**	4.04
เพศหญิง	311	.69***	72.59	.49***	24.19	.20	3.22
เพศชาย	226	.65***	71.00	.45***	21.18	.27*	7.82
ผลการเรียนต่ำ	238	.68***	79.05	.37***	14.38	.26	6.57
ผลการเรียนสูง	299	.67***	75.16	.44***	22.34	.16	2.50
การศึกษาบิดาต่ำ	230	.72***	80.86	.39***	13.59	.26	5.56
การศึกษาบิดาสูง	292	.66***	72.02	.45***	23.96	.20	4.02
การศึกษามารดาต่ำ	154	.72***	80.86	.39***	13.59	.26	5.55
การศึกษามารดาสูง	372	.66***	72.02	.45***	23.96	.20	4.02
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ	291	.66***	75.72	.40***	18.54	.24	5.75
ระดับเศรษฐกิจครอบครัวสูง	229	.70***	73.05	.46***	20.29	.28*	6.66

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 *** มีนัยสำคัญที่ระดับ .001

อภิปรายผล

1. จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน แต่ละด้านใน 3 ด้าน พบว่า 1) นักเรียนที่มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก มีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนประเภทต่างๆ 4 จาก 10 ประเภทที่ศึกษา ได้แก่ นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ นักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ นักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ และนักเรียนระดับเศรษฐกิจครอบครัวต่ำ 2) นักเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนและมีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมากมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย 3) นักเรียนที่มีการรับรู้ประโยชน์

จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก และมีลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีลักษณะตรงกันข้าม พบผลในกลุ่มนักเรียนชาย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลวิจัยของรสนันท์ ณ นคร (2550) พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีเจตคติที่ดีต่อการออม พฤติกรรมการออมหรือพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นออมมากกว่านักเรียนที่ไม่เข้าร่วมโครงการ และในงานวิจัยของ กิ่งอ้อ มะลินิล (2552) ที่พบว่า ถ้านักเรียนได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัดจากโรงเรียนมากมีภูมิคุ้มกันตนเองที่ดีมากกว่านักเรียนที่ได้รับการฝึกอบรมเรื่องการประหยัด จากโรงเรียนน้อย

2. พบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินน้อย (กลุ่มเสี่ยง) ได้แก่นักเรียนชาย นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำมีการสนับสนุนจากเพื่อนน้อย ปัจจัยปกป้องสำคัญที่ควรเสริมสร้างคือ

แบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมมาก การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก เจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก และการมีภูมิคุ้มกันทางจิตสูง งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ที่ทำการทดสอบสมมติฐานตามกรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎี พฤติกรรมการออมเงินหรือพฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นออมเงิน (รสนันท์ ณ นคร, 2550) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ, 2551) พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

3. จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบมาตรฐาน พบว่า เมื่อใช้ตัวแปรกลุ่มลักษณะสถานการณ์ 6 ด้าน จิตลักษณะเต็ม 4 ด้าน และจิตลักษณะตามสถานการณ์ 2 ด้าน รวม 12 ด้าน สามารถทำนายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน 2 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) ในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยต่างๆ 1) พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่าย ได้ระหว่างร้อยละ 33.7 ถึง 50.0 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่บิดามีการศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญ คือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม แบบอย่างที่ดีจากครอบครัว การมีภูมิคุ้มกันทางจิต การสนับสนุนจากครู เจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียน 2) พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินได้ระหว่างร้อยละ 43.1 ถึง 58.8 โดยทำนายได้สูงสุดในกลุ่มนักเรียนที่มารดามีการศึกษาต่ำ พบตัวทำนายที่สำคัญคือ เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม การมีภูมิคุ้มกันทางจิต และลักษณะการเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียน งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา ที่ทำการทดสอบ

สมมติฐานตามกรอบแนวคิดรูปแบบทฤษฎีของ (รสนันท์ ณ นคร, 2550) พฤติกรรมสนับสนุนให้ผู้อื่นออมเงินของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ, 2551) พฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และพฤติกรรมประหยัดไฟฟ้าในครอบครัวและส่วนรวมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปลาย (ฐานันตร์ เปียศิริ, 2545)

4. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แคนอนิเคิลระหว่างชุดตัวแปรอิสระ รวม 12 ด้าน กับชุดตัวแปรตาม 3 ด้าน พบว่า ทั้งสองชุดตัวแปรมีความสัมพันธ์กันและสามารถสร้างตัวแปรแคนอนิเคิลได้ทั้งหมด 3 คู่ พบผลในกลุ่มนักเรียนโดยรวม และกลุ่มย่อยที่ศึกษา ซึ่งกล่าวได้ว่า 1) ยิ่งนักเรียนมีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียนมาก และได้รับแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวมาก ก็ยังมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากเท่านั้น 2) ยิ่งนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมมาก และมีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก ก็ยังมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากเท่านั้น งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของงามตา วนิทนานนท์ และคณะ (2545) ที่พบว่ายิ่งเยาวชนมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก มีพัฒนาการทางจิตสังคมขั้น 1-4 ตามทฤษฎีของอิริคสันสูง มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง มีสุขภาพจิตดีมาก และมีความเชื่ออำนาจในตนสูงเท่าใด ก็ยิ่งเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสมมากเท่านั้น (เช่น มีการคบเพื่อนอย่างเหมาะสมมากแต่มีพฤติกรรมก้าวร้าว น้อย)

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

1. งานวิจัยนี้พบผลดีของการเป็นสมาชิกของโครงการธนาคารโรงเรียน กล่าวคือ พบว่า

นักเรียนที่เป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีเจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียนมาก และมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมาก ผลเช่นนี้พบในกลุ่มนักเรียนโดยรวม ดังนั้นจากผลการวิจัยเรื่องนี้จึงขอสนับสนุนให้นักเรียนที่ยังไม่เข้าร่วมเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนสมัครเป็นสมาชิก และควรสนับสนุนให้โรงเรียนที่ยังไม่เข้าร่วมโครงการฯ ให้ดำเนินโครงการธนาคารในโรงเรียนด้วย

2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่านักเรียนหญิงมีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมาก และมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนผลการเรียนสูงมีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินมากกว่านักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ ยิ่งกว่านั้นพบอีกว่านักเรียนที่มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากเป็นผู้ที่มีการรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนมาก พบผลนี้ในกลุ่มรวม และนักเรียนหลายประเภท และพบด้วยว่า นักเรียนในกลุ่มที่บิดามีการศึกษาต่ำ มารดามีการศึกษาต่ำ กลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจต่ำและกลุ่มนักเรียนผลการเรียนต่ำ แต่ถ้ารับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนมาก และมีจิตลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนสูงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายมากที่สุดในบรรดากลุ่มเปรียบเทียบ 4 กลุ่มและยังพบอีกว่าในกลุ่มนักเรียนหญิงและนักเรียนชาย ถ้าเป็นสมาชิกโครงการธนาคารโรงเรียนและรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนมากด้วย เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสนับสนุนเพื่อนให้ประหยัดและเก็บออมเงินมากที่สุด ในบรรดากลุ่มเปรียบเทียบ 4 กลุ่ม ดังนั้นทางผู้บริหารโรงเรียนและครูควรให้การสนับสนุนให้มี

การจัดกิจกรรมรณรงค์ประหยัดและเก็บออมในโรงเรียนให้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบว่า นักเรียนประเภทกลุ่มเสี่ยงที่ควรได้รับการพัฒนาเป็นลำดับต้นๆ คือ นักเรียนชายที่มีพฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายน้อย มีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินน้อย และนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำที่มีพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงินน้อย โดยปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีบทบาทสำคัญในการอธิบายพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงิน 2 ด้าน (พฤติกรรมประหยัดการใช้จ่ายและพฤติกรรมสนับสนุนให้เพื่อนประหยัดและเก็บออมเงิน) ได้แก่ การมีแบบอย่างที่ดีจากครอบครัว เจตคติที่ดีต่อพฤติกรรมประหยัดและเก็บออม การรับรู้ประโยชน์จากกิจกรรมรณรงค์การประหยัดและเก็บออมเงินในโรงเรียน เจตคติที่ดีต่อโครงการธนาคารโรงเรียน การมีภูมิคุ้มกันทางจิต ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนานักเรียนประเภทกลุ่มเสี่ยงดังกล่าวตลอดจนนักเรียนทั่วไปเพื่อส่งเสริมให้มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินในทิศทางที่เหมาะสม

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยที่พบว่านักเรียนกลุ่มเสี่ยงเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมประหยัดและเก็บออมเงินน้อยจึงควรมีการสร้างต้นแบบชุดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนชั้นมัธยมต้น แล้วทำวิจัยเชิงทดลองประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของชุดฝึกอบรมดังกล่าว ก่อนนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและนักเรียนทั่วไปในวงกว้างควบคู่ไปกับการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกอบรมทางจิตควรมีการบริหารจัดการกับสถานการณ์ที่โรงเรียนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และทางโรงเรียนควรประสานกับทางบ้านเพื่อส่งเสริมผู้ปกครองให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อสามารถดูแลและเป็นแบบอย่างแก่

บุตรที่เหมาะสม

2. ตัวแปรเชิงสาเหตุที่ศึกษาครั้งนี้ยังอธิบายพฤติกรรมการนำฝากเงินที่โครงการธนาคารโรงเรียนได้น้อยมากในทุกกลุ่มย่อยที่ศึกษา จึงควรจะทำให้ความสนใจศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุสำคัญของพฤติกรรมด้านดังกล่าวเพิ่มเติมอีก ดังนั้น ผู้สนใจจะวิจัยพฤติกรรมในทำนองเดียวกันนี้ต่อไป จึงควรจะมีประมวลเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสวงหาตัวทำนายนที่เหมาะสมเพิ่มเติมอีก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณทุนการศึกษาเพื่อทำปริญญาโทของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประจำปีงบประมาณ 2553

เอกสารอ้างอิง

กิ่งอ้อ มะลินิล. (2552). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการประหยัดตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

งามตา วนิทานนท์ ดุษฎี โยเหลา วิลาสลักขณ์ ชวัลลี และอุษา ศรีจินดารัตน์. (2545). *การวิเคราะห์ ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย รายงานการวิจัยฉบับที่ 82*. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิตติพร ไวโรจน์วิทยาการ. (2551). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของพฤติกรรมตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนที่ประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียง*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนา

สังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ฐานันตร์ เปียศิริ. (2545). *ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมประหยัดพลังงานไฟฟ้าของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการห้องเรียนสีเขียว*. ภาคนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงเดือน พันธุมนาวิณ. (2543). *ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราโมทย์ มลกล้า. (2553). *พฤติกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของผู้นำครอบครัวในเขตปกครองท้องที่ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม*. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 2(1) 89-103.

รสนันท์ ฌน นคร. (2550). *ปัจจัยเชิงเหตุแบบบูรณาการทางจิตลักษณะและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมออมเงินของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีธนาคารในโรงเรียน*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

(2540). *จิตพิสัย: มิติที่สำคัญของการพัฒนาคน*. กรุงเทพฯ: คุรุสภา ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2550). *ดัชนีเครื่องชี้วัดจิตใจคนไทยตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง*. โครงการวิจัยแม่บท : การวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.